

ПУКОВНИК
ДР СТОЈАН КЉАЈИЋ

СЕНКА

Оно што видиш и чујеш не говори ником, написано је на столу пуковника Стојана Кљајића, начелника Центра за спорт и рекреацију у Војној академији, дугогодишњег команданта Кобри и личног пратиоца најодговорнијих људи из Војске. У периоду распада Југославије, тих неколико веома тешких година за српски народ на крају двадесетог века, Кљајић је био тик уз људе који су одлучивали о нашој судбини. Тачније, на корак иза њих. Попут сенке.

Када би се опредељивао за реч без које живот нема правог смисла, кад би из мноштва цветова у језичкој башти морао да изабере само један, пуковник Стојан Кљајић би изабрао лојалност. Живот посвећен другом за специјалца попут њега није само фраза, на коју смо навикли кад слушамо приче о племенитим људима. Врсни припадник елитне војне противтерористичке јединице, њен вишегодишњи командант и наш најiskusнији војни специјалац воли да каже како је добар део живота провео „на дугме“. Као лични пратилац најодговорнијих људи из Војске, данас бисмо рекли ВИП, није имао право на свој живот, ни времена за своје планове. То је проклетство професионалних телохранитеља и зла коб специјалца одговорних за безбедност других. Никада довољно опрезни, никада сасвим опуштени, никада потпуно отворени.

■ СПОРТ МУ ЈЕ ОТВАРАО ВРАТА

Истините или не, с мање или више мистерије, приче о специјалцима често нас заинтересују толико да поверујемо како су, бар најбољи међу њима, још од малих ногу изузетни. Рођен у Дивошту крај Сремске Митровице, у колонизованој радничкој породици, Стојан Кљајић се, у почетку, ни по чему није издвајао од својих вршњака. Љубав према спорту, посебно према борилачким вештинама, учинила га је, додуше, још у основној школи чвршћим, самоуверенијим и одлучнијим од другара, али се то, у оно време, још није превише примећивало. Све до матуре, када је пожелео да се бави финансијама и да упише економску школу. На путу до испуњења једне од за њега важних жеља, пред одличним основцем се испречило усмерено образовање и пропис да се такозвани девети и десети разред, пре опредељења за струку, заврше у најближој, а не у жељеној школи. Кљајићу се то није допало. Био је толико љут да је мајци и оцу, на питање шта ће да упише, одговорио да не треба држава да одлучује о његовој будућности и позиву којим ће се ба-

вити. Ако другачије не може, ако нема начина да одмах после завршетка основне школе крене жељеним путем, онда ће ићи у војну школу.

У породици у којој су и стриц и деда били официри, таква одлука није била јерес. Али исто тако није била за јединца, а Стојан није имао ни браће ни сестара. Ипак, родитељи су му дозволили да покуша, надајући се, потајно, да можда неће успети. Стојан је изабрао средњу школу Копнене војске у Сарајеву. После детаљних здравствених прегледа обављених у Загребу, психофизичке провере и положеног пријемног испита из математике, српског, физике и хемије, Кљајић се вратио у Митровицу, свестан да је учинио све што је било до њега. Одлуку су, опет, доносили други. За упис у војну школу у то време владала је велика конкуренција. На једно место пријављивало се и по десетак кандидата, углавном одличних основаца. Војни позив је још био примамљив, још је привлачио младе људе, па је неизвесност приликом уписа била велика. И док су се његови вршњаци тих летњих месеци безбрижно одмарали, ишчекујући септембар и почетак прве школске године у новој школи, Кљајић је стрепио од могућег одбијања. За упис у неку другу школу било је касно и једногодишња пауза му се већ претећи смешила, кад је стигао плави коверат. Био је примљен, а готово да више није имао снаге ни да се радује.

– Кад сам, после свега, стигао у Сарајево, у интернат и школу, све је за мене било ново. Нисам се плашио дана који су ми предстојали, нисам стрепио због напора који су ме очекивали, знао сам да имам и снаге и мотива да све издржим. Нисам био малодушан. Било је у мени и неког ината, жеље за доказивањем. Али неколико месеци касније, све ми се скупило. Све оно што сам одбијао да признам себи првих дана и недеља по доласку, тада је грунуло из мене. Ја сам био навикао на другачији живот, на честе изласке, на слободу. Бавио сам се спортом, имао много другова, све док сам имао добре оцене родитељи ми нису ограничавали слободно време. Био сам свој. А у војној школи се живело сасвим другачије. Ту је сваки тренутак био испланиран, све је било обавезно, и учили смо по наређењу, у одређено време, од тад до тад, а не онда кад желиш. Изласци у град су нам били ограничени, чак је и слободно време било до детаља испланирано. Све то тешко пада петнаестогодишњаку. Висок ниво дисциплине, ни једног тренутка ниси сам, ни кад учиш, ни за време оброка, чак смо и на купане ишли у групи. И кад су ми мајка и сестра од тетке први пут дошле у посету, добио сам раме за плакање. Отворио сам душу и признао и себи и њима колико ми је тешко. Не толико физички, колико психички – каже пуковник Кљајић.

Кад је и та криза прошла, све се наставило својим током. Стојан Кљајић у Сарајеву није био најбољи, није био одликаш. Али оно по чему се све више издвајао, оно што му је ускоро поотварало многа врата био је спорт. Најпре борилачке вештине, чудо и циуцицу, а онда и екипни спортови, попут фудбала, рукомета, одбојке одузимали су му све више времена, али и давали пуно. Такмичећи се и постижући неретко завидне успехе, јачао је ум и тело и био све омиљенији у друштву. Тренирао је и у Сарајеву и у Београду, где је завршио средњошколско образовање. Успеси на спортском полигону и победе на армијским првенствима засењивали су недовољан број одличних оцена, па су га наставници изузетно ценили. Зато није било изненађење кад су представницима Гардијске бригаде, тро-

јици пуковника који су обилазили средње војне школе у потрази за најспремнијим матурантима, све најбоље испричали управо о Кљајићу. Када му је, на крају школовања, саопштено да одлази у Гардијску бригаду, његовој срећи није било краја. Поново је успео да се избори с конкуренцијом, са свим оним одличним питомцима који су жудели за Гардом и Београдом.

МЕЂУ ОДАБРАНИМА

Од 1980. године водник Стојан Кљајић је командир у чети везе првог батаљона Гардијске бригаде. Али то га није испуњавало. Веза није спадала у његов круг занимања. Да остане у Београду, у Гарди, помогао му је опет спорт, коме се, ишчекујући праву шансу, све више посвећивао. И она је убрзо уследила. Противтерористичко одељење Гардијске бригаде, формирано три године раније, тражило је дванаест нових подофицира. Најспособнијих подофицира из целе ЈНА. На захтев командира те, и тада елитне јединице, међу њима је био и Стојан Кљајић.

– Предуслови за пријем у ту елитну јединицу били су импресивни. Подразумевале су се изузетне психофизичке способности кандидата. Морали смо, сви до једног, да познајемо различите борилачке вештине, да задивљујуће баратамо хладним и ватреним оружјем, да се истичемо лидерским особинама и амбицијама – сећа се пуковник Кљајић.

Тек после испуњавања тих предуслова, кандидатима је предочавано да су услови и критеријуми за пријем у противтерористичко одељење елиминаторног карактера и да је селекција више него оштра. За мајстора цудоа, одличног стрелца из пушке и пиштоља, вишестраног спортисту и такмичара, дани који су наступили нису били претерано тешки, али далеко од тога да су били лаки. Маршеви од више десетина километара, често и с опремом тешком по десетак, или двадесетак

килограма, терени, боравак у природи, на непознатом подручју, без хране и воде, честе узбуне, много непроставаних ноћи. Био је то својеврстан дрил који јача и тело и психу.

– Кад сам, најзад, примљен у јединицу, схватио сам да сам, заправо, тек на почетку. Преда мном су, додуше, била отворена многа врата, али требало је проћи кроз њих. Тренирао се доказивати сваког дана. И не правити грешке. Сада, после скоро три деценије професионалног бављења овим послом, знам да је селекција коју сам тада прошао један од најтежих мојих испита. Сличну проверу прошао сам још два пута, као командант *Кобри*. Последњи пут, пред бомбардовање 1999. године, када сам, по својој жељи, прошао вишедневну селекцију кандидата за припаднике *Кобри*, изгубио сам 18 килограма.

После пријема у јединицу, обука се, наравно, не завршава. У ствари, постаје још жешћа. Провере су свакодневне, стицање нових знања и вештина непрекидно.

– Изузетни физички напори су се подразумевали. Трчали бисмо око десетак километара сваког јутра, око девет сати одлазили смо на стручно-специјалистичку наставу, затим је следило време за практичну обуку и уигравање специјализованих тимова, увежбавање одређених тактичких радњи, прилагођених противтерористичкој јединици, рад с експлозивом, два пута недељно гађање, савладавање прописа и правила којих морамо да се држимо у раду... После кондиционирања одлазили смо на различите задатке, у зависности од уже специјализације и надлежности. Циљ свих тих напора био је

ЕКСПЕРТ

Пуковник др Стојан Кљајић магистрирао је с темом „Знање и вештине припадника антитерористичког одреда – теорија и пракса“ и одбранио докторску дисертацију „Командовање антитерористичким јединицама“. То га сврстава међу наше најбоље познаваоце војних специјалаца. Своје огромно теоријско и практично знање данас преноси студентима Војне академије.

достизање што већег нивоа оспособљености и професионализма у обављању посла којим се бавимо. Да бисмо то и остварили, било је нужно да продишемо као један, да се познајемо у душу, да стекнемо поверење не само у себе и у своје оружје већ и у друга до себе, у своје друго ја. Ми смо погледима говорили један другом, наше вежбе биле су толико реалне, толико налик на стварне ситуације да ни повреде нису биле искључене – прича пуковник Кљајић.

Изузетно висок ниво обучености омогућио је *Кобрама* да први почну с бацањем ножева не само на мете већ и једни на друге, да на вежбама пуцају стварном муницијом.

– Схватили смо да нам такве, реалне вежбе помажу у стицању такозваног аутоматизма у раду, да савладамо и разбијемо страх, да стекнемо завидан ниво самоуверености, одлучности, сигурности, неопходне у обављању акција. И за нијансу виши од неопходно, јер у послу који обављамо секунди су вечност. Пре свега кад је реч о обезбеђењу државника, што спада у једну од надлежности наше јединице, посебно од 1985. године, када противтерористичко одељење чете за специјалне намене Гардијске бригаде прераста у Противтерористички вод, опет састављен искључиво од најбољих, изабраних подофицира. Наравно, уз борбу против диверзантско-терористичких група, обезбеђење објеката од виталног значаја за земљу, разне потраге... Све су то биле обавезе најобученије специјалне, данас би рекли, елитне јединице. Поред поморских диверзаната, који су, по нивоу обучености и спремности за дејство били без премца у Војсци, још је наша јединица могла да се подичи искључиво професионалним саставом.

ТЕЛОХРАНИТЕЉ

Целодневни исцрпљујући рад и свакодневно упорно вежбање и пре и после подне, убрзо су дали резултате. Захваљујући успеси-ма постигнутим на многобројним специјалистичким курсевима усавршавања, огромној љубави према спорту и жељи за доказивањем, Кљајић је успешно савладао све професионалне испите и препреке, избијајући нагло у први план. Кад су га претпостављени уочили, био је спреман и за најодговорније задатке. Постао је лични пратилац првих људи у Војсци.

Успомене из тог доба, посебно из времена у коме се одлучивало о судбини земље, још су свежје, и о њима се не прича пуно. Као припадник тимова за пратњу и обезбеђење најодговорнијих људи некадашње ЈНА и Војске Југославије није знао за слободно време, за лични и породични живот. И данас, иако већ неколико година не роди тај посао, у канцеларији и у стану има спреман ронац с чистим вешом, сувим дневним оброком, таблетама за пречишћавање воде, комплетом прве помоћи...

– Посао личног пратиоца јесте веома тежак. С друге стране, има и својих дражи. Био сам у иностранству толико пута, возио сам се у изузетно луксузним аутомобилима, видео много тога што други припадници Војске нису. Посао који сам обављао налагао је да,

ВРСНИ СТРЕЛАЦ

Дугогодишњи командант *Кобри* одликује се веома прецизним оком и сигурном руком. На честим проверама у гађању из пиштоља и аутомата и данас готово да не зна за промашај. Зрна из његовог оружја увек заврше у централном, црном пољу, ма колико да је мета далеко.

Иако данас нешто више времена проводи у лову, или играјући фудбал, пуковник Кљајић је ватрени људиста. Носилац је црног појаса и поседује звање (и знање) мајстора људоа други дан.

ПОКЛОЊЕН ЖИВОТ

– Професија личног пратиоца није обичан посао. Он не може да се обавља онако како треба ако од почетка ниси спреман на једно, ако ниси спреман да свој живот поклатиш особи коју чуваш. Ако, и када, то преломиш, ти си спреман за посао телохранитеља – каже пуковник Стојан Кљајић, дугогодишњи лични пратилац најодговорнијих људи из војске.

познају сваку стопу некадашње Југославије као свој џеп. И данас, кад желе да истакну тежину обуке, припадници Војске се сете Школе резервних подофицира из Билећа. Кљајић каже да је обука *Кобри* неколико пута тежа. Дуги маршеви, честа гађања, увежбавање различитих тактичких радњи и дејстава антитерористичке и специјалне јединице... Исцрпљивања су била и физичка и психичка. И нису се завршавала с крајем радног времена. Специјалци су увек на задатку. Лични пратиоци су то и буквално.

Зато Стојан Кљајић готово деценију није имао свој живот. Његова супруга је њиховим синовима била и отац и мајка. Бринула кад су били тужни, радовала се, кад су и сами били радосни. Није то, разуме се, ништа посебно за супругу официра. Она је, често, баш као и госпођа Кљајић, приморана да буде најстабилнији стуб породице, најзаслужнија за складан породични живот. Да одмени оца деци, да сама брине о њиховом одрастању, о оценама, о животу. Да их одводи лекару, кад затреба, да им организује рођендане, да прима и одлази у госте. Да води породични и социјални живот, за који њен супруг предуго није имао времена.

Готово пола живота пуковник Стојан Кљајић је провео ван куће, ван породице. Кад није био на терену, уз човека чији му је живот био поверен, кад није био у касарни, на обуци, или на некој вежби, био је уз књигу. За протекле три деценије ванредно је завршио Војну академију, магистрирао и докторирао. Од 2005. године је начелник Спортског центра у Војној академији. У почетку је то била нешто мирнија дужност, да би, убрзо, реорганизација и јачање војног школства довели до интензивирања рада и тог дела Војне академије. Пуковник Кљајић опет нема времена за одмор. Ако није у настави, или у окршају с неком од многобројних организационих или сличних тешкоћа, ради на својој књизи о обуци и командовању противтерористичким јединицама. Посвећеник свом позиву специјалца накратко се окренуо теорији. Опет у корист и зарад богастије и ефикасније праксе. ■

Душан ГЛИШИЋ